

1. МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького

Кафедра маркетингу

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ
Методичні рекомендації

щодо вивчення дисципліни для студентів III курсу денної форми навчання, галузь знань 07-«Управління та адміністрування», спеціальності 075 «Маркетинг», рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Львів – 2021 р.

Методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни **«Міжнародна економічна діяльність України»** підготували для студентів III курсу, факультету економіки та менеджменту, спеціальності «Маркетинг» Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

Укладач: старший викладач кафедри маркетингу к.е.н. Копитко О.В.,

Розглянуто на засіданнях кафедри маркетингу і методичної комісії факультету економіки та менеджменту Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького та рекомендовано до друку (протокол №18 від 21.04.2021р.)

1. ВСТУП

Дисципліна «Міжнародна економічна діяльність України» є вибірковою навчальною дисципліною навчального плану підготовки бакалаврів галузі знань 07- «Управління та адміністрування», спеціальності 075 «Маркетинг»,

Метою вивчення дисципліни є формування знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості міжнародної економічної діяльності України, а також практичних навичок щодо здійснення комерційних, інвестиційних та фінансових операцій у міжнародній сфері.

Завданнями дисципліни є забезпечення студентів знаннями та навичками стосовно:

- засвоєння теоретичних засад і категоріального апарату міжнародно-економічної діяльності – її методологічних основ, сутності, предмета, об'єкта, суб'єктів, методів дослідження;
- знання сутності, механізмів та форм співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах;
- знання теоретико-методичних засад міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів і послуг;
- знання особливостей міжнародного економічного співробітництва України для вирішення глобальних проблем світової економіки. "Міжнародна економічна діяльність України" – навчальна дисципліна, що вивчає сукупність економічних відносин між національними та іноземними суб'єктами господарювання у торговельній, інвестиційній, інноваційній, валютно-кредитній та фінансовій сферах, регулювання яких здійснюється в рамках національного законодавства та укладених міждержавних угод.

Об'єктом навчальної дисципліни є міжнародна економічна діяльність держави та її суб'єктів господарювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні засади формування та розвитку міжнародної економічної діяльності України.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- категоріальний апарат міжнародної економічної діяльності;
- сутність, механізми та форми співробітництва між країнами в торговельній, науково-технічній, інвестиційній, валютно-фінансовій і кредитній сферах;
- принципи та інструменти міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі товарів та послуг; особливості взаємодії України з міжнародними економічними організаціями;
- характерні риси сучасного розвитку світової економіки; сутність, основні форми економічної глобалізації, її наслідки для окремих країн і регіонів; особливості міжнародного економічного співробітництва для вирішення глобальних проблем світової економіки;

вміти:

- визначати рівень значущості змін у сучасній світовій економіці та прогнозувати їх наслідки для її подальшого розвитку;
- аналізувати структуру платіжного балансу України; визначати ступінь відкритості економіки України на основі статистичних даних її соціально-економічного розвитку;

- аналізувати товарну та галузеву структури зовнішньої торгівлі України з метою визначення галузевих і геополітичних пріоритетів її розвитку; оцінювати інвестиційний клімат в Україні;
- обґрунтовувати доцільність створення в Україні організаційних форм транснаціоналізації господарської діяльності;
- оцінювати та обґрунтовувати вибір методів та інструментів макроекономічної політики України.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

Предмет, методи та завдання навчальної дисципліни "Міжнародна економічна діяльність України". Форми міжнародної економічної діяльності. Відкрита економіка: її сутність, основні риси та показники. Платіжний баланс як показник ступеня інтенсивності та ефективності розвитку міжнародної економічної діяльності: його сутність і структура

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні.

Критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на мікроекономічному рівні. Суб'єкти міжнародної економічної діяльності на макроекономічному рівні. Суб'єкти наддержавного рівня регулювання міжнародної економічної діяльності.

Тема 3. Експорт і імпорт товарів

Основні факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі. Експортна політика України Імпортна політика України. Особливості торгівлі товарами: українська специфіка. Умови товарної торгівлі України: нормативний аспект.

Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні

Сутність міжнародної торгівлі послугами Міжнародний ринок послуг:

сучасний стан і перспективи розвитку. Особливості становлення та розвитку ринку послуг в Україні. Україна в системі торгівлі послугами. Ціна товару/послуги в міжнародних контрактах. Умови платежів та розрахунків в міжнародній комерційній діяльності.

Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

Особливості міжнародного інвестування на сучасному етапі. Специфіка участі України в міжнародних ринках капіталі. Роль ТНК у системі міжнародного інвестування. Особливості розвитку міжнародних валютнофінансових відносин у країнах трансформаційного типу. Глобалізація фінансових ринків та світова криза заборгованостей.

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція

Сутність міжнародної міграції робочої сили. Міжнародний ринок праці: сучасний стан та перспективи розвитку. Україна в міжнародних міграційних процесах. Національна специфіка України як фактор міжнародної міграції робочої сили. Наслідки трудової міграції для економіки України. Потенційні ринки робочої сили та налагодження відносин з ними в інтересах економіки України.

Тема 7. Міжнародний трансферт технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

Сутність та форми, канали міжнародного трансферту технологій. Науково-технічні зони у стратегії розвитку відкритої економіки. Особливості макроекономічної політики України у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва. Міжнародний рух технологій: предмет та сучасні тенденції. Спільні підприємства як форма міжнародної економічної діяльності: види та мотиви створення.

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України

Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки Теоретико-методичні підходи щодо визначення характеру, рівня взаємодії та ступеня впливу держави та міжнародного економічного середовища. Податкове регулювання як ефективний інструмент оптимізації механізму міжнародного співробітництва. Тарифне та нетарифне регулювання міжнародної економічної діяльності України: інструменти та механізми.

Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні

Особливості регулювання зовнішньоторговельних операцій в Україні: методи та інструменти реалізації Нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі Відносини України з міжнародними інститутами регулювання торгівлі.

Тема 10. Міжнародні комерційні операції

Сутність та класифікація міжнародних комерційних операцій. Поняття та форми товарообмінних операцій. Зовнішньоторговельний контракт як основа здійснення міжнародних комерційних операцій. Тендери в міжнародній економічній діяльності України. Посередницькі операції в міжнародній економічній діяльності України. Структура та зміст міжнародних контрактів. Страхування в міжнародній економічній діяльності України.

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

Економічна інтеграція як фактор розвитку міжнародної економічної діяльності України. Основні завдання та умови європейської інтеграції України. Транскордонне співробітництво України на сучасному етапі:

проблеми та перспективи розвитку. Сутність та особливості відкритої економіки: формування оптимального рівня в Україні. Основні проблеми інтеграції України в світогосподарську систему. Економічна інтеграція: рівні та форми на прикладі України.

Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

Розвиток процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі. Сутність, основні етапи, форми економічної глобалізації. Особливості сучасної гео економічної моделі розвитку України в міжнародному контексті. Основні проблеми інтеграції України в світогосподарську систему. Економічна інтеграція: рівні та форми на прикладі України.

3. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

На денній формі навчання застосовуються семінарські та практичні заняття. Метою семінарських і практичних занять є поточна перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремих тем науки. Поряд з цим під час деяких семінарських і практичних занять передбачається проведення модульної контрольної роботи, презентація рефератів (все, виконання інших видів самостійної роботи).

На семінарські та практичні заняття виносяться лише найважливіші й найскладніші питання науки. Решту питань студенти опрацьовують самостійно.

Тема 1. Сутність і особливості міжнародної економічної діяльності

1. У чому полягає сутність міжнародної економічної діяльності?
2. Чи можна ототожнити поняття "міжнародна економічна діяльність" та "зовнішньоекономічна діяльність"?
3. Визначте основні принципи міжнародної економічної діяльності.

4. Охарактеризуйте форми міжнародної економічної діяльності.
5. Які основні риси та показники відкритої економіки?
6. Обґрунтуйте, чому платіжний баланс є показником ефективності міжнародної економічної діяльності країни?

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій в Україні.

1. Які критерії покладені в основу класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності?
2. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на мікроекономічному рівні?
3. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на макроекономічному рівні?
4. Які цілі та напрями діяльності суб'єктів міжнародної економічної діяльності на міжнародному економічному рівні?

Тема 3. Експорт і імпорт товарів

1. Визначте основні факторні передумови участі України в міжнародній торгівлі.
2. Наведіть класифікацію міжнародної торгівлі товарами.
3. Які зміни відбулися в товарній та географічній структурі міжнародної торгівлі за останнє десятиріччя?
4. Поясніть, чому сучасна зовнішньоекономічна сфера України має ознаки "голландської хвороби" та вкажіть на можливі її наслідки.

Тема 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами в Україні

1. У чому полягає сутність міжнародної торгівлі послугами?
2. Які фактори сприяють динамічному розвитку міжнародної торгівлі послугами?
3. Наведіть класифікацію міжнародних послуг.
4. Як впливає науково-технічний прогрес на розвиток світового ринку

послуг?

5. Визначте особливості сучасного розвитку міжнародного ринку послуг.
6. Охарактеризуйте характер та ступінь розвитку ринку послуг в Україні.

Тема 5. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

1. Які особливості міжнародного інвестування на сучасному етапі?
2. Як визначається інвестиційна позиція країни?
3. Як оцінюється інвестиційний клімат країни?
4. Визначте основні напрями сучасної інвестиційної політики України.
5. Яку роль відіграють ТНК у системі міжнародного інвестування?
6. Назвіть організаційні форми підприємницької транснаціоналізації в Україні.
7. Охарактеризуйте сучасний розвиток світової валютної системи.
8. Яку роль відіграють країни трансформаційного типу в міжнародних валютно-кредитних та фінансових відносинах?
9. У чому полягають особливості національної валютно-кредитної політики?
10. Визначте сутність, структуру та показники зовнішнього боргу країни.
11. Які характерні ознаки еволюції державного боргу України?
12. Охарактеризуйте сучасний стан зовнішнього боргу України.
13. Які існують напрями вирішення боргової проблеми?
14. Чи є ефективною сучасна стратегія управління державним зовнішнім боргом України?

Тема 6. Україна на світових ринках праці та міжнародна трудова міграція

1. Які фактори впливають на міжнародну міграцію робочої сили?
2. Наведіть класифікацію видів міжнародної міграції робочої сили.
3. Які соціально-економічні наслідки міграції робочої сили?
4. Охарактеризуйте сучасний розвиток міжнародного ринку праці.

5. Яку роль відіграє Україна в міжнародних міграційних процесах?
6. Визначте особливості сучасного розвитку національного ринку праці.
7. Які цілі, завдання, методи та засоби національної еміграційної політики?
8. Які цілі, завдання, методи та засоби національної імміграційної політики?
9. Які цілі, завдання, методи та засоби національної рееміграційної політики?

Тема 7. Міжнародний трансферт технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

1. У чому полягає сутність міжнародного трансферу технологій? Які його основні форми?
2. Визначте особливості сучасного розвитку інформаційних технологій.
3. Охарактеризуйте сучасну науково-технічну політику України.
4. До яких наслідків для економіки України може призвести розвиток мережі технологічних парків?

Тема 8. Регулювання міжнародної економічної діяльності України

1. Як класифікують засоби впливу держави на міжнародне співробітництво?
2. Як впливає розвиток міжнародного співробітництва на національну економіку?
3. Назвіть основні моделі відкритої економічної політики.

Тема 9. Особливості митного регулювання міжнародної торгівлі в Україні

1. У чому полягає сутність сучасних форм протекціонізму?
2. Який імпорتنний тариф вважається оптимальним?
3. Визначте позитивні та негативні наслідки тарифного регулювання.
4. Чи можна вважати нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі більш ефективними, ніж імпорتنний тариф? Обґрунтуйте відповідь.
5. У чому різниця між імпортним тарифом та імпортною квотою?

6. Визначте особливості квотування в Україні.
7. Визначте особливості ліцензування в Україні.
8. Які види прихованого протекціонізму використовуються в зовнішньоторговельній політиці України?
9. Яка різниця між внутрішньою та експортною субсидією?
10. Чи можна вважати імпорнтний тариф та експортну субсидію аналогічними інструментами торгівельної політики за їх спрямованістю на зовнішню торгівлю?
11. Як співвідноситься зовнішньоторговельна політика України з основними вимогами Світової організації торгівлі?

Тема 10. Міжнародні комерційні операції

1. У чому полягає специфіка розвитку експортно-імпорнтної діяльності в Україні?
2. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку товарообмінних операцій в Україні.
3. Визначте основні етапи організації зовнішньоекономічної операції підприємства.
4. Проаналізуйте базисні умови поставки "Інкотермс-2010" відповідно до видів транспорту.
5. За якими методиками оцінюється ефективність експортної та імпорнтної операції підприємства?

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

1. У чому полягає дуалістичність сучасних інтеграційних процесів?
2. Визначте особливості сучасних інтеграційних процесів у рамках СНД.
3. У чому полягають завдання та умови європейської інтеграції України?
4. Охарактеризуйте розвиток торговельно-економічних відносин України з країнами Західної Європи.
5. У чому полягає особливість проекту Чорноморського економічного

співробітництва?

6. У чому сутність прикордонного співробітництва?
7. Охарактеризуйте сучасний стан прикордонного співробітництва України.
8. Чи має сенс інтеграція України в Єдиний економічний простір?
9. Наскільки доцільна та обґрунтована політика уряду України щодо багатовекторності інтеграційного співробітництва?

Тема 12. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва

1. Визначте характерні риси глобалізації світової економіки.
2. Що таке інтернаціоналізація господарського життя?
3. Визначте особливості співробітництва України з міжнародними організаціями.
4. Чи приймає Україна участь у вирішенні глобальних проблем світової економіки?

4. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність міжнародної економічної діяльності та її особливості в Україні.
2. Платіжний баланс України: особливості формування.
3. Світове господарство та міжнародний ринок як чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.
4. Класифікація форм міжнародної економічної діяльності та їх практичне значення для економіки України.
5. Мікроекономічний рівень інтернаціоналізації господарської діяльності в Україні.

6. Макроекономічний рівень інтернаціоналізації господарської діяльності в Україні.
7. Торгівля товарами в системі міжнародної економічної діяльності України.
8. Україна та міжнародні інститути регулювання торгівлі.
9. Геостратегічна специфіка національної участі в міжнародній торгівлі.
10. Імпортна політика: загальні цілі та актуальні проблеми України.
11. Україна в товарообмінних операціях.
12. Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України.
13. Науково-технічний прогрес як структуроутворювальний чинник розвитку сфери міжнародних послуг України.
14. Інформаційні та електронні послуги як динамізуючий чинник міжнародної економічної діяльності України.
15. Страхові послуги в міжнародній економічній діяльності України.
16. Послуги посередників у міжнародній торгівлі України.
17. Міжнародні послуги у сфері виробництва, кооперування та реклами: специфіка економіки України.
18. Лізинг та інші орендні операції в міжнародному співробітництві України.
19. Міжнародні транспортні послуги України.
20. Економічна характеристика міжнародного туризму України.
21. Міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки України.
22. Ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери України.
23. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями.
24. Ситуація із зовнішньою заборгованістю України.

25. Україна в процесах міжнародної міграції капіталів та господарської транснаціоналізації.
26. ТНК у системі міжнародного інвестування: особливості та новітні тенденції для України.
27. Спільні підприємства як форма міжнародної господарської діяльності України.
28. Інструменти науково-технічного регулювання у відкритій економіці України.
29. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва України.
30. Технополіси в стратегії розвитку відкритої економіки України.
31. Макроекономічна політика України в контексті сучасного НТП.
32. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва України.
33. Поняття міжнародної міграції робочої сили: міграція в долі українського та інших народів.
34. Соціально-економічні передумови трудової міграції населення України.
35. Аналіз наслідків міграції на ринку праці України.
36. Пріоритети політики зниження активності трудових міграційних процесів в Україні.
37. Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки України.
38. Напрями підвищення конкурентоспроможності української економіки.
39. Традиційні засоби підтримки національного товаровиробника у сфері міжнародної торгівлі:
тарифно-нетарифне регулювання.
40. Застосування митного тарифу в Україні: міжнародна практика та транзитивні реалії.
41. Застосування нетарифних інструментів та інтереси України.
42. Добровільні обмеження експорту в контексті антиімпортної політики України.

43. Антидемпінг як фактор у конкурентній боротьбі вітчизняних виробників.
44. Оптимізація податкової системи України.
45. Економічна безпека в контексті сучасної геополітики України.
46. Актуальні проблеми економічної безпеки України.
47. НАТО як економічний партнер України.
48. Міжнародні економічні зв'язки в українській історії: ретроспектива та сучасність.
49. Специфіка процесів інтернаціоналізації України на сучасному етапі.
50. Торгово-коопераційні відносини та інтеграційний режим України з країнами СНД.
51. Європейський вектор зовнішньоекономічної діяльності: резерви співробітництва як фактор перспективної інтеграційної моделі.
52. Сировинні ресурси в міжнародній економічній діяльності України.
53. Україна у світовій торгівлі сировиною.
54. Паливний баланс у системі відкритої економіки України.
55. Особливості національного енергоспоживання в контексті глобальних тенденцій.
56. Екологічні обмеження зростання економіки України в контексті сучасної глобалістики.
57. Стан навколишнього середовища як фактор зовнішньоекономічного розвитку України.
58. Екологічні пріоритети розвитку сучасної відкритої економіки України.
59. Утилізація відходів: проблемні аспекти реалізації для економіки України.
60. Продовольчий потенціал: українські реалії у світлі міжнародних проблем.

5.ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

А

Абсолютна перевага - здатність країни виробляти товари і послуги більш ефективно, з меншими витратами ресурсів порівняно з іншими країнами.

Автаркія – це стан економіки, при якому задоволення потреб споживачів забезпечується виключно за рахунок внутрішнього (національного) виробництва, а обмін з іншими країнами практично відсутній.

Адвалерне мито - мито, встановлюване у відсотках до митної вартості товарів, що імпортуються чи експортуються.

Активний торговельний баланс - перевищення експорту країни над її імпортом.

Антиглобалізм - форма радикального протесту проти глобалізації та встановлення нового світового порядку.

Антидемпінгове мито - мито, яким обкладаються товари, ввезені в країну за цінами, нижчими, ніж ціни внутрішнього ринку країни - експортера.

Арбітраж - операція, яка передбачає купівлю валюти (товару, цінних паперів) на одному ринку, її негайний продаж на іншому ринку і одержання прибутку як різниці між ціною купівлі і ціною продажу.

Б

Баланс міжнародних інвестицій – похідний від платіжного балансу статистичний звіт, який показує накопичувальні запаси зовнішніх фінансових активів і зобов'язання країни.

Банківська криза (banking crisis) – різка зміна зовнішніх і внутрішніх умов діяльності банківської системи, внаслідок чого вона стає неспроможною стабільно функціонувати та виконувати свої основні функції. розрізняють кризу в окремому банку та системну кризу банківської системи.

Бартер – експортно-імпортна операція з обміну певної кількості одного або декількох товарів на еквівалентну за вартістю (ціною) кількість інших товарів.

Брудне плавання – курсоутворення за активних інтервенцій центрального банку на валютному ринку.

В

Валова міграція - сукупна міграція, сумарне число осіб, які прибули в країну і вибули з неї за певний період часу.

Валовий зовнішній борг станом на певну дату – це загальний обсяг заборгованості станом на певну дату за всіма наявними зобов'язаннями резидентів перед нерезидентами, що вимагають сплати основної суми та/або відсотків у будь-який час у майбутньому.

Валюта - будь-який платіжний засіб, використовуваний для міжнародних розрахунків, грошова одиниця країни.

Валютна монополія - виключне право держави на здійснення операцій з іноземною валютою, золотом та іншими валютними цінностями.

Валютне застереження - умова торговельних, кредитних та інших міжнародних угод, що забезпечує страхування кредиторів та експортерів від ризику курсових втрат.

Валютний демпінг - експорт товарів і послуг за нижчими від світових цінами з країн зі знеціненою валютою до країн зі стійкою валютою з метою одержання курсового прибутку.

Валютний кліринг - міжурядові угоди про обов'язковий залік взаємних міжнародних вимог і зобов'язань.

Валютний коридор - встановлені межі коливань валютного курсу, які держава зобов'язується підтримувати.

Валютний курс – це ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошових одиницях іншої країни. Він є об'єктивним економічним показником, який відображає тенденції внутрішнього економічного розвитку країни та стан і перспективи її зовнішньоекономічних відносин.

Валютний ризик - ризик втрат, пов'язаний зі зміною зі зміною курсу іноземної валюти щодо національної.

Валютний союз - об'єднання країн, які встановили межі взаємних коливань курсів своїх національних валют.

Валютні інтервенції - операції центрального банку з купівлі (продажу) іноземної валюти з метою впливу на обмінний курс національної валюти.

Валютні обмеження - урядові заходи з регламентації операцій з валютами інших держав.

Валютні резерви - централізовані запаси іноземної валюти, золота та міжнародних платіжних засобів, що слугують для покриття дефіциту платіжного балансу, здійснення платежів по міжнародних розрахунках.

Валютні ринки – це офіційні центри, де відбувається купівля-продаж іноземних валют на основі попиту і пропозиції. Тут розрізняють різні типи валютних угод.

Вашингтонський консенсус - макроекономічна політика, яка вимагає виконання 10 рекомендацій: підтримка фіскальної дисципліни (мінімальний дефіцит бюджету); пріоритетність у державних видатках охорони здоров'я, освіти й інфраструктури; зниження граничних ставок оподаткування; лібералізація фінансових ринків для підтримки реальної процентної ставки по кредитах на низькому рівні; вільний обмінний курс національної валюти; лібералізація зовнішньої торгівлі (в основному за рахунок зниження ставок імпортного мита); зниження обмежень для прямих іноземних інвестицій; приватизація; дерегулювання економіки; захист прав власності.

Велика відкрита економіка - національна економіка, експорт та імпорт якої становлять значну частку відповідних світових показників.

Виграш від торгівлі - економічний ефект, який отримують країни-учасниці міжнародної торгівлі, коли кожна з них спеціалізується на торгівлі тим товаром, у виробництві якого має порівняльну перевагу. 401

Відкрита економіка - це національний господарський комплекс, який інтегрований у систему світогосподарських зв'язків з метою реалізації національних інтересів з урахуванням інтересів країн-партнерів.

Вільна економічна зона - частина національної економіки зі спеціальним правовим режимом економічної діяльності національних та іноземних підприємницьких структур, в межах якого держава встановлює спрощену процедуру реєстрації та функціонування господарських одиниць, систему пільг щодо оподаткування, кредитування, субсидування та орендної плати.

Вільна торгівля – політика мінімального державного втручання у зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту і пропозиції.

Внутрішня субсидія - державна грошова виплата, спрямована на підтримку національних виробників імпортоконкуруючих товарів та побічну дискримінацію імпорту на внутрішньому ринку.

Г

Генеральна торгівля – обсяг зовнішньоторгового обороту країни з врахуванням вартості транзитних товарів.

Глобалізація (лат. globus – куля) – це процес зміщення у напрямку створення більш інтегрованої та взаємозалежної світової економіки. Це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації.

Глобалізація світової економіки – процес підвищення ступеня інтегративності національних економік, їх взаємозалежності до такої міри, коли дії одного з суб'єктів світової економіки зачіпають інтереси всіх (або багатьох) інших (тобто набувають глобального характеру).

Глобальні проблеми людства – проблеми, що стосуються всіх країн світу і вирішення яких можливе лише в результаті спільних дій світового

співтовариства (війни, екологія, забезпеченість продовольством, космос і Світовий океан, охорона здоров'я, демографія та ін.).

Гнучкий (плаваючий) валютний курс – курс, який змінюється під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку і на який держава може за певних умов впливати шляхом валютних інтервенцій.

Грошові перекази — кошти, зароблені або отримані негромадянами країн призначення, які передаються ними до країн їх походження.

Д

«Добровільне» обмеження експорту – кількісне обмеження експорту, що базується на зобов'язанні одного з партнерів по торгівлі обмежити або щонайменше не розширювати обсяг експорту, прийняте в рамках офіційної міжурядової чи неофіційної угоди про встановлення квот на експорт товару. Це форма нетарифних кількісних торговельних обмежень, яка передбачає обмеження експорту експортером товарів. **Девальвація валюти** – зниження державою курсу валюти або центрального паритету при режимі фіксованого валютного курсу.

Девізна політика - політика регулювання валютного курсу на основі валютних інтервенцій та валютних обмежень.

Демонетизація золота - відміна офіційної ціни золота, золотих паритетів, державного та міждержавного контролю за світовими ринками золота; перетворення грошей на звичайний ринковий товар та особливий ліквідний актив.

Демпінг - штучне зниження цін на товари (роботи, послуги) на зовнішніх ринках з метою усунення конкуренції. Іншими словами, це міжнародна цінова дискримінація, за якої експортер продає свій товар на іноземному ринку дешевше, ніж на національному, або навіть за цінами, нижчими за витрати виробництва.

Дефолт - (англ. **default** — невиконання обов'язків) — стан у кредитних відносинах, що настає, коли позичальник не виплачує свої борги

або платежі, порушення платіжних зобов'язань позичальника перед кредитором, нездатність проводити своєчасні виплати за борговими зобов'язаннями або виконувати інші умови договору позики. Цим терміном позначають будь-які види відмови від боргових зобов'язань (тобто він певною мірою є синонімом поняття «банкрутство»), але, як правило, його використовують вужче, маючи на увазі відмову центрального уряду або муніципальної влади від своїх боргів.

Дефолт - криза зовнішньої заборгованості країни; визнання країною власної неспроможності сплатити борги у строк і в повному обсязі; загрожує країні втратою закордонних активів та іншими міжнародними санкціями; призводить до скорочення обсягів іноземних інвестицій, зовнішньої торгівлі, унеможливорює подальші зовнішні запозичення.

Диверсифікація валютних резервів - регулювання структури валютних резервів шляхом включення до їх складу різних валют.

Дисконтна політика - політика зміни центральним банком облікової ставки з метою регулювання валютного курсу та впливу на стан платіжного балансу.

Діаспора — перебування частини етнічної спільноти поза країною походження; будь-який народ чи етнічне населення, яке залишило свою етнічну батьківщину, розсіяне по інших країнах світу.

Доларизація - витіснення національної грошової одиниці стабільнішою іноземною валютою, яка заміщує її у виконанні функцій засобу обігу, платежу та нагромадження цінності.

Е

Економічна безпека - стан економіки, що забезпечує її зовнішню незалежність від інших держав та міжнародних фінансово-кредитних організацій і внутрішню стабільність.

Економічна інтеграція - процес зближення і взаємоприспосування всіх структур національних господарств, наслідком якого є довгострокова технічна, технологічна та економічна взаємозалежність країнучасниць.

Економічна регіоналізація - зближення господарств певного регіону на основі високого рівня інтернаціоналізації економічного розвитку з поступовим формуванням єдиного господарського комплексу.

Економічний союз - процес економічної взаємодії країн, зближення господарських механізмів, який набирає форми міждержавних угод і погоджено регулюється міждержавними органами.

Експорт (експорт товарів) – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів.

Експортна квота – показник, що відображає значення зовнішньої торгівлі для країни і визначається як частка експорту (включаючи експорт послуг) у ВВП.

Експортна субсидія – нетарифний фінансовий інструмент зовнішньоторговельної політики, державна грошова допомога, спрямована на підтримку національних експортерів та побічну дискримінацію іноземних виробників.

Експортне кредитування – нетарифний фінансовий інструмент зовнішньоторговельної політики, передбачає фінансове стимулювання національних виробників до збільшення експорту.

Експортовані товари – товари, які можуть переміщуватись між різними країнами.

Ембарго – заборона державою вивозу або ввезення товарів, валюти, цінних паперів, транспортних засобів, які належать іноземній державі.

Еміграція – виїзд працездатного населення з певної країни за її межі;

Ефект «відхилення торгівлі» – це переорієнтація місцевих споживачів із закупівлі товару в більш ефективному поза інтеграційного джерела постачання на менш ефективне внутрішньо інтеграційне джерело, що є наслідком скасування імпорتنих мит у межах митного союзу.

Ефект «створення торгівлі» – це переорієнтація місцевих споживачів з менш ефективного внутрішнього джерела постачання товару на більш ефективне, зовнішнє джерело (імпорт), що стало можливим завдяки скасуванню імпорتنих мит у межах митного союзу.

Ефективна ставка мита (ефективний митний тариф) – реальний рівень митного оподаткування кінцевих імпорتنих товарів, визначений з врахуванням митного обкладення проміжної імпоротної продукції.

Є

Європейський дослідницький простір - система програм та політичних інструментів, що об'єднує інституційне середовище досліджень і розробок держав - учасниць Європейського Союзу та асоційованих членів з метою розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, вільного трансферу знань, мобільності дослідників.

Євро - єдина валюта країн Європейського Союзу, запроваджена у 1999 р.

Євровалюти - вільно конвертовані валюти, переведені на рахунки іноземних банків і функціонуючі поза межами національних кордонів країни-емітента.

Євроринок - сегмент світового ринку позичкових капіталів, на якому банки здійснюють депозитно-кредитні операції у євровалютах.

Євродолари - долари США, розміщені приватними особами та організаціями різних країн за межами США, у т.ч. в європейських банках, для депозитно-кредитних операцій.

Європейський банк реконструкції та розвитку - міжнародний фінансово-кредитний інститут, який надає фінансову допомогу країнам Центральної та Східної Європи для проведення ринкових реформ, здійснює фінансування розвитку приватного сектора економіки.

З

Знецінення валюти - зменшення вартості національної валюти відносно іноземної за режиму плаваючого валютного курсу.

Зовнішній борг - це загальна сума заборгованості країни по зовнішніх позиках, яку становлять непогашені кредити та несплачені за них відсотки.

Зовнішньоекономічна діяльність - діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Зовнішньоторговельне сальдо - різниця вартісних обсягів експорту та імпорту.

Зовнішньоторговельний баланс - сумарний експорт за відрахуванням сумарного імпорту.

Зовнішньоторговельний оборот - сума різниці вартісних обсягів експорту та імпорту.

Зовнішня торгівля – це торгівля будь-якої країни з іншими країнами, що складається з оплачуваного ввозу (імпорту) та оплачуваного вивозу (експорту) товарів.

Золотий стандарт - міжнародна валютна система, що ґрунтувалася на офіційній фіксації золотого вмісту одиниці національної валюти і зобов'язаннях центральних банків купувати і продавати національну валюту в обмін на золото.

Зона вільної торгівлі – угода між країнами про усунення всіх тарифних і кількісних обмежень на взаємну торгівлю. Однак кожна країна в цій зоні зберігає свій власний тариф та інші види регуляції торгівлі із третіми країнами.

Зона преференційної торгівлі - зона пільгової торгівлі, що виникає внаслідок укладання двома або декількома країнами, які мають намір інтегруватися, торговельних угод, згідно з якими вони зменшують взаємні тарифи, зберігаючи існуючий рівень тарифів в торгівлі з третіми країнами.

І

Імміграція – в'їзд працездатного населення в певну країну із-за її кордонів.

Імпорт (імпорт товарів) - купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи

купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами;

Імпортна квота - виражена у відсотках питома вага імпорту країни у її ВВП за той же період, що характеризує залежність країни від світових ринків; один з показників відкритості економіки.

Інвестиційний клімат - це сукупність політичних, економічних, соціальних і правових факторів, що визначають умови здійснення, ефективність і міру ризику підприємницької діяльності, а відтак міру привабливості національної економіки для іноземних інвесторів.

Індекс глобалізації - агрегований показник, який відображає рівень залученості країни до глобалізаційних процесів.

Інжиніринг - контрактна форма надання на комерційній основі інженерно-консультаційних послуг виробничого та науково-технічного характеру, які охоплюють широкий комплекс заходів з підготовки технікоекономічного обґрунтування проєктів, проведення науководослідних робіт, монтажу і використання куплених або орендованих машин і устаткування, нагляду, випробовування, гарантійного і післягарантійного обслуговування тощо.

Інноваційна продукція – це продукція, яка є новою або значно удосконаленою в частині її властивостей або способів використання. Новими продуктами вважаються товари та послуги, що суттєво відрізняються своїми характеристиками або призначенням від продуктів, що виготовлялися підприємством (організацією) раніше. Значні покращення можуть здійснюватися за рахунок змін в матеріалах, компонентах та інших характеристиках виробів, що покращують їх властивості. Сюди включаються значні вдосконалення в технічних характеристиках, компонентах та матеріалах, у вбудованому програмному забезпеченні та інших функціональних характеристиках.

Інновація – це введення у вживання будь-якого нового або значно вдосконаленого продукту (товару, послуги) або процесу, нового методу маркетингу чи нового організаційного методу в діяльності підприємства (організації), організації робочих місць або зовнішніх зв'язків.

Іноземні інвестиції - всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Інтернаціоналізація економічного розвитку - виникнення стійких економічних зв'язків між країнами, в результаті яких усі форми взаємодії економічних суб'єктів набувають міжнародного характеру.

К

Квота – кількісне нетарифне обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю чи сумою на певний час.

Комбіноване мито - мито, яке нараховується у відсотках до митної вартості товарів з визначенням граничної величини суми з одиниці товару.

Компенсаційне мито - мито, яким обкладаються імпортні товари, при виробництві яких застосовувалася субсидія; спрямоване проти конкурентної переваги, отриманої іноземною фірмою завдяки експортній субсидії.

Конвертованість валюти - здатність валюти країни вільно, без будь-яких обмежень обмінюватися на іноземну валюту, як для резидентів, так і для нерезидентів, а також функціонувати у всіх операціях без обмежень.

Копірайт (право відтворення) - форма правового захисту авторських прав, яка забороняє копіювати та відтворювати головно твори мистецтва та літератури; документ, який засвідчує ексклюзивне право автора літературного, аудіо- та відео- твору на його показ і відтворення.

Котирування валют - спосіб визначення валютних курсів.

Л

Лібералізація торгівлі - усунення перешкод і обмежень на шляху міжнародної торгівлі.

Лізинг - довгострокова оренда машин, обладнання, транспортних засобів тощо.

Ліцензійна угода - основна форма міжнародної передачі технологій; міжнародна торговельна угода, за якою власник винаходу або технічних знань (ліцензіар) надає іншій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання у визначених межах своїх прав на технологію за певну плату.

Ліцензійні платежі - винагорода ліцензіару, виплачувана ліцензіатом за використання предмету ліцензійної угоди.

М

Мала відкрита економіка - національна економіка, експорт та імпорт якої становлять незначну частку у світовому експорті та імпорті.

Масштаби вибуття - число емігрантів, що вибули за кордон з країни за певний період часу.

Масштаби прибуття - число іммігрантів, які прибули в країну з-за кордону за певний період часу.

Маятникова міграція - періодичний або часто повторюваний виїзд населення на роботу, як правило, у сусідню країну.

Митний союз - узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів і запровадження спільного митного тарифу і єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн; об'єднання держав з метою здійснення політики колективного протекціонізму.

Мито - непрямий податок на товари, що експортуються чи імпортуються протягом певного періоду, виконує фіскальну і захисну функції.

Міграційне сальдо - чиста міграція, різниця між числом осіб, які прибули в країну і вибули з неї за певний період часу.

Міграція — переміщення через міжнародний кордон або територіально-адміністративні межі в кордонах власної держави.

Міжнародна економіка - складна система взаємопов'язаних і взаємозалежних національних господарств, яка функціонує за законами ринкової економіки.

Міжнародна економічна безпека – це така економічна взаємодія країн, яка виключає навмисне завдання збитку економічним інтересам якоїсь країни

Міжнародна економічна діяльність - це діяльність вітчизняних та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, регулювання яких здійснюється в рамках національного законодавства та міждержавних угод.

Міжнародна економічна інтеграція – процес зближення, взаємопроникнення, зрощування національних економік і формування цілісного регіонального господарського комплексу.

Міжнародна інвестиційна позиція – це статистичний звіт, що відображає вартість і структуру зовнішніх фінансових активів та зобов'язань країни на певний момент часу.

Міжнародна кооперація - об'єднання зусиль виробників декількох країн у виробництві певних видів товарів для світового ринку.

Міжнародна міграція робочої сили – це процес організованого або стихійного переміщення працездатного населення з країни до країни.

Міжнародна передача технологій – міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі.

Міжнародна спеціалізація - стійка орієнтація національних економік на виробництво певної продукції з метою її реалізації на світовому ринку;

Міжнародна торгівля – це сфера міжнародних товарно-грошових відносин між суб'єктами світового господарства, яка є специфічною формою обміну продуктами праці між продавцями і покупцями різних країн. Іншими

словами, міжнародна торгівля являє собою сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу.

Міжнародне запозичення та кредитування - надання і одержання економічними суб'єктами різних країн валютних та товарних ресурсів у борг на певний термін зі сплатою проценту за їх використання.

Міжнародне технічне сприяння - допомога, яка надається міжнародними організаціями (ООН, МВФ, Світовим банком, ОЕСР та ін.) та розвиненими країнами на двосторонній або багатосторонній основі, спрямована на підвищення технологічного рівня її отримувачів - країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою.

Міжнародний аукціон - форма публічної купівлі-продажу товарів на основі цінового змагання покупців.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) - багатостороння міжурядова валютно-кредитна організація зі статусом спеціалізованої установи ООН, яка становить інституційну основу світової валютної системи.

Міжнародний кредит - це рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і сплати відсотків.

Міжнародний поділ праці — інтернаціональна форма суспільного поділу праці, що базується на спеціалізації та кооперації країн у виробництві товарів і послуг, якими вони обмінюються шляхом міжнародної торгівлі.

Міжнародний рух капіталу як одна із основних форм міжнародних економічних відносин означає переміщення капіталу між суб'єктами міжнародної економіки з метою його оптимального використання.

Міжнародні економічні відносини - система господарських зв'язків між національними економіками різних країн, що ґрунтується на міжнародному поділі праці.

Міжнародні інвестиції (підприємницький капітал) - кошти, які прямо чи опосередковано вкладаються у виробництво за кордоном з метою одержання прибутку.

Міжнародні товарні біржі - постійно діючі оптові ринки, на яких здійснюється купівля-продаж однорідних товарів з чіткими і стійкими якісними характеристиками, що відповідають уніфікованій системі стандартизації. **Міжнародні торги (тендери)** - змагальна форма міжнародної торгівлі, за якої покупці оголошують конкурс для продавців на постачання товару з певними техніко-економічними характеристиками.

Міжнародні транснаціональні корпорації - це значні об'єднання промислових, торговельних, транспортних чи банківських фірм і компаній,

діяльність яких виходить далеко за межі країни базування і забезпечує їм сприятливі позиції у виробництві, збуті, закупівлі товарів та наданні послуг. Важливою рисою ТНК є реалізація єдиної послідовної стратегії через один або декілька центрів прийняття господарських рішень.

Н

Науково-технічні розробки – це систематичні роботи, що базуються на існуючих знаннях, отриманих у результаті досліджень і/чи практичного досвіду, та направлені на створення нових матеріалів, продуктів, процесів, пристроїв, послуг, систем чи методів.

Нерезидент – економічний агент іноземної країни, який тимчасово перебуває на території певної країни.

Нерезиденти – це іноземні компанії, організації, утворені відповідно до законодавства інших держав, їх зареєстровані (акредитовані або легалізовані) відповідно до законодавства України філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України; дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва інших держав і міжнародних організацій в Україні; фізичні особи, які не є резидентами України.

Нетарифні обмеження – регулювання внутрішньої торгівлі за допомогою кількісних, прихованих і фінансових інструментів.

Науково-технічна діяльність - наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки.

Непряме котирування - оцінка одиниці національної валюти певною кількістю іноземної валюти.

Нерезиденти - всі інституційні одиниці, які постійно перебувають на території іноземної держави, навіть якщо вони є філіями інституційних одиниць даної країни.

Нетарифні торговельні обмеження - регулювання міжнародних потоків товарів і послуг за допомогою кількісних (квотування, ліцензування, „добровільні" експортні обмеження), прихованих (державні закупівлі, вимоги вмісті місцевих компонентів, технічні бар'єри, податки за збори), фінансових (субсидії, кредитування, демпінг) інструментів.

Ноу-хау - контрактна форма передачі інтелектуальної власності у вигляді сукупності технічних, організаційно-економічних та інших знань, втілених у відповідній документації, навичках і виробничому досвіді, що

мають комерційну цінність і необхідні для освоєння нової техніки і технологій, впровадження досконаліших методів управління та ін.

О

Оптимальна ставка мита – рівень мита, що забезпечує максимізацію рівня національного економічного добробуту.

Офіційні резерви - сукупність валових іноземних активів центрального банку і ліквідних валютних резервів уряду, які можуть бути використані для здійснення зовнішніх платежів.

Офшорний бізнес - бізнес компаній у центрах спільного підприємництва за межами країни, в якій він зареєстрований, але не підпадає під дію національного законодавства, отримує пільговий режим для фінансово-кредитних операцій з іноземними резидентами в іноземній валюті.

Офшорні зони - території, де діють податкові, валютні та інші пільги для нерезидентів, які мають свої рахунки і фірми на цих територіях, але здійснюють операції виключно з іншими країнами.

П

Підприємство з іноземними інвестиціями - підприємство (організація) будь-якої організаційноправової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше 10 відсотків. **Платіжний баланс** – це статистичний звіт, у якому зазначено сумарні дані про економічні операції резидентів з нерезидентами за певний період;

Портфельні інвестиції – транскордонні операції і залишки, пов'язані з борговими цінними паперами або цінними папери, що забезпечують участь у капіталі, крім тих, що належать до складу прямих інвестицій або резервних активів.

Прямі інвестиції – це категорія міжнародної діяльності, яка відображає прагнення інституційної одиниці – резидента однієї країни здійснювати контроль чи справляти стійкий вплив на діяльність підприємства, яке є резидентом іншої країни, що досягається шляхом участі в капіталі.

Показник достатності валютних резервів – показник, що характеризує період, протягом якого можна оплачувати імпорт за рахунок валютних резервів.

Протекціонізм – політика державного втручання у зовнішньоторговельні відносини з метою захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання тарифних і нетарифних інструментів торгової політики.

Р

Рада експортерів та інвесторів при Міністерстві закордонних справ України - це постійно діючий консультативний орган, який створений з метою посилення економізації зовнішньої політики України, надання підтримки вітчизняним експортерам у просуванні товарів і послуг на зовнішні ринки, налагодження ефективної взаємодії з провідними зарубіжними інвесторами.

Рахунок поточних операцій - розділ платіжного балансу, який підсумовує різницю між усім експортом та імпортом як товарів, так і послуг, а також враховує чисті факторні доходи та односторонні поточні трансферти.

Реальний валютний курс - номінальний валютний курс, перерахований з урахуванням зміни рівня цін у власній країні і в тій країні, до валюти якої котирується національна валюта.

Ревальвація валюти – підвищення державою курсу валюти або центрального паритету при режимі фіксованого валютного курсу.

Ревальвація - офіційне підвищення курсу валюти за режиму фіксованого валютного курсу.

Реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України.

Реєміграція – процес повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання

Режим найбільшого сприяння - надання країнами-учасницями ГАТТ/СОТ одна одній всіх прав, привілеїв та пільг у торгівлі, якими у них користується будь-яка третя держава.

Резервна валюта - національна валюта провідних країн та міжнародні валюти, які використовуються для обслуговування міжнародних розрахунків та зберігаються банками як резерви для здійснення розрахунків.

Резидент – економічний агент певної країни, який постійно перебуває на території цієї країни незалежно від його громадянства чи належності до капіталу.

Резидент – це юридична особа та її відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням як на її території, так і за її межами; дипломатичні представництва, консульські установи та інші офіційні представництва України за кордоном, які мають дипломатичні привілеї та імунітет; фізична особа-резидент – фізична особа, яка має місце проживання в Україні.

Реімпорт - ввезення з-за кордону раніше вивезеного з даної країни товару без будь-якої його переробки в країні закордону.

Реінвестиції - повторні, додаткові вкладення коштів, отриманих раніше у вигляді доходів від інвестиційних операцій.

Рейтинг - короткострокова (до 1 року) оренда машин, обладнання, транспортних засобів тощо.

Реструктуризація боргу - погоджені між боржниками і кредиторами заходи, спрямовані на підтримку платоспроможності боржників.

Рівень мультивалютності - частка іноземної валюти в загальному обсязі монетарної маси, виражена у відсотках.

Роялті - одна з форм виплат винагороди при торгівлі ліцензіями, яка передбачає періодичні процентні відрахування від фактично отриманого прибутку або обсягу продаж при комерційному використанні ліцензії.

С

Сальдо зовнішньої торгівлі – різниця між вартістю експорту і імпорту.

Світова організація торгівлі (СОТ) — це міжнародна організація, метою якої є розробка системи правових норм міжнародної торгівлі та контроль за їх дотриманням.

Світове господарство – це динамічна система взаємозв'язаних національних економік та відносин між належними до них суб'єктами економічного життя, яка діє на принципах міжнародного поділу праці та охоплює усі стадії циклу економічного відтворення

Світовий ринок – сукупність торгових оборотів між країнами.

Світовий ринок праці – це система відносин між державами, які виникають з приводу узгодження попиту і пропозиції трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці і соціального захисту.

Своп – угода, учасники якої обмінюються платежами за однаковою сумою заборгованості за наперед обумовленими угодами.

Спеціальні права запозичення (Special Drawing Rights, SDR) – міжнародний резервний актив, створений МВФ у 1969 р., який періодично розподіляють між країнами-членами пропорційно до їх квоти в МВФ і може бути використаний лише для придбання іноземної валюти, надання кредитів і здійснення платежів.

Суб'єкт - той (або те), хто (або що) пізнає, мислить та діє, на відміну від об'єкта, як того, на що спрямовані думка і дія (філос.).

Т

Тарифна ескалація - підвищення рівня митного оподаткування товарів в міру зростання ступеня їх обробки.

Тарифна квота – це дворівневий митний тариф, пов'язаний з кількістю товару, при якій, задану кількість товару може бути імпортовано за «пільговою» (тобто нижчою) ставкою мита протягом певного періоду. Після того як обсяг тарифної квоти було заповнено, можна продовжувати імпортувати продукт без обмежень, але платити більш високу тарифну ставку (як правило, це ставка за режимом найбільшого сприяння або генералізованої системи преференцій).

Тарифна квота - різновид мита, ставка якого залежить від обсягу імпорту товару.

Територія пріоритетного розвитку - частина території країни, на якій у законодавчому порядку створено сприятливі умови для активізації економічного розвитку певних галузей, видів діяльності та соціально-економічного прогресу.

Технологічна ємність торгівлі - коефіцієнт (або процент), який відображає питому вагу витрат на дослідження і розробки у загальному обсязі витрат виробництва і торгівлі товарами окремих галузей.

Технологічні гранти - безоплатна передача розвиненими країнами країнам, що розвиваються, технології, технологічно ємних товарів або коштів на придбання технології, навчання та перепідготовки персоналу.

Технологія – це наукові методи досягнення практичних цілей. У поняття технології як правило включають три групи технологій: технологія продуктів, технологія процесів і технологія управління.

Технополіси - найвища форма інтеграції продуктивних сил, венчурного (інноваційного) капіталу, фінансово-кредитних інституцій, держави у процесі виробництва з метою поглиблення НТР і створення інформаційного суспільства.

Тимчасова міграція - міграція, яка передбачає повернення мігрантів на батьківщину по закінченні певного терміну; носить ротаційний характер.

Товари (відповідно до КІПБ6) – це матеріальні вироблені (виготовлені) об'єкти, відносно яких можуть установлюватися права власності та на які може передаватися економічне право власності від однієї інституційної одиниці до іншої в результаті проведення операції.

Товарний знак (фірмова марка) - одна з форм правового захисту технологій; зареєстрований у встановленому порядку символ певної фірми (малюнок, графічне зображення, аббревіатура, ім'я засновника та ін.), що слугує індивідуалізації виробника товару і не може бути використаний іншими суб'єктами без офіційного дозволу власника.

Торгово-промислова палата - недержавна неприбуткова самоврядна організація, яка об'єднує юридичних осіб, які створені і діють відповідно до законодавства України, та громадян України, зареєстрованих як підприємці, та їх об'єднання.

Транзит товарів - переміщення товарів через територію України без будь-якого використання цих товарів на зазначеній території.

Транснаціоналізація - процес розширення і зміцнення діяльності транснаціональних корпорацій - крупних компаній, національних за формуванням капіталу та інтернаціональних за його діяльністю та сферою контролю.

Транснаціональна корпорація - корпорація, головна компанія якої належать капіталу однієї країни, а філії розміщені у багатьох країнах світу; національна за капіталом та контролем, міжнародна за сферою діяльності.

У

Умови торгівлі - співвідношення індексів цін експортованих товарів та імпортованих товарів; кількість товарів інших країн, які отримує дана країна на одиницю власних товарів, що експортуються.

Ф

Ф'ючерс – угода, що передбачає обмін реального активу, який належить одній зі сторін, або обмін двома фінансовими активами в установленій в угоді термін і за обумовленим курсом.

Фіксований валютний курс – офіційно встановлене співвідношення між національними валютами, що допускає тимчасове відхилення від нього в одну або іншу сторону не більше ніж на 2,25%.

Форвард – угода, що укладається з метою страхування від втрат у випадку змін процентних ставок, у рамках якої сторони домовляються про проценту ставку на певну суму заборгованості, що має бути визначена у встановлені терміни.

Форвардний курс – узгоджений курс, за яким обмінюють валюти у визначений моменту майбутньому більш ніж через три дні після досягнення угоди про курс.

Франчайзинг - угода, за якою одна сторона (франчайзер) зобов'язується передати іншій стороні (франчайзі) за винагороду на визначений строк комплекс виключних прав на використання товарного знаку, технологічного процесу, спеціалізованого обладнання, ноу-хау,

комерційної інформації, а також інших передбачених договором об'єктів виключних прав (франшизу).

Фритредерство (свобода торгівлі) - політика мінімального державного втручання у зовнішню торгівлю, яка складається під впливом вільних сил попиту на товари та їх пропонування.

Х

Хеджування - система укладання строкових контрактів та угод, що враховує імовірні зміни валютних курсів або цін товарів у майбутньому з метою уникнути втрат від цих змін.

Ч

Чистий експорт – експорт товарів і послуг за вирахуванням імпорту.

Чистий імпорт – імпорт товарів і послуг за вирахуванням експорту.

Чисті пропуски і помилки – стаття платіжного балансу, що відображає пропуски платежів, які з будь-яких причин не були записані в інших статтях платіжного балансу, і помилки, які виникли під час запису окремих платежів.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України : навчальний посібник / С. В. Бестужева. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 268 с.
2. Міжнародна економічна діяльність України: навчальний посібник / В. П. Галушко, Н. Є. Голомша, О. М. Файчук, О. В. Файчук. – К.: НУБіП України, 2018. – 447 с.
3. Міжнародна економічна діяльність України [Електронний ресурс] : практикум : навч. посіб. / Л. П. Гальперіна, а.в. Жеваго, А.В. Мартинюк [та ін.] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2018. - 330,[6] с.

4. Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / Н. І. Патика, О. В. Мартинюк, Д. Г. Кучеренко ; М-во соц. політики України, Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. - Київ : Центр учб. літ., 2017. - 558 с.

5. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти//Київ, Центр Разумкова, 2020. Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf

Допоміжна

1. Прогнозування та хеджування фінансових ризиків [Електронний ресурс] : кол. монографія / Л. О. Примостка, Н. С. Білань, О. О. Чуб [та ін.] ; за ред. Л. О. Примостки ; - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2014. - 422 с.
2. Алієва-Барановська В. М. Зовнішньоекономічна діяльність [Текст] : навч. посіб. / В. М. Алієва-Барановська. - Київ : Центр учбової літератури, Т. 2 / [за ред. І. І. Дахна]. - 2015. - 271 с.
3. Новикова М.В. Міжнародна економічна діяльність України: курс лекцій. / М. В. Нови кова. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 116 с.
4. Міжнародні економічні відносини [Текст] : навч. посіб. / Н. І. Патика, О. В. Мартинюк, Д. Г. Кучеренко ; М-во соц. політики України, Ін-т підгот. кадрів держ. служби зайнятості України. - Київ : Центр учб. літ., 2013. - 558 с.
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» // Відомості Верховної Ради, 1991, № 29. – Ст. 377 (з подальшими змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

2.Офіційний сайт законодавства України. Режим доступу: [http://
www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Зміст дисципліни за темами	5
3. Плани семінарських(практичних) занять.....	8
4. Питання до підсумкового контролю	13
5. Термінологічний словник	17
8. Рекомендована література.....	36
9. Зміст	39